

K ČEMU JSOU ZÁKONY TAM, KDE JEDINĚ PENÍZE VLÁDNOU?

(Petronius)

ČÍSLO 1* ROČNÍK VI* 9. 1. 2013* (ČAS 1 – ročník XVII* Kurýr ročník VIII)

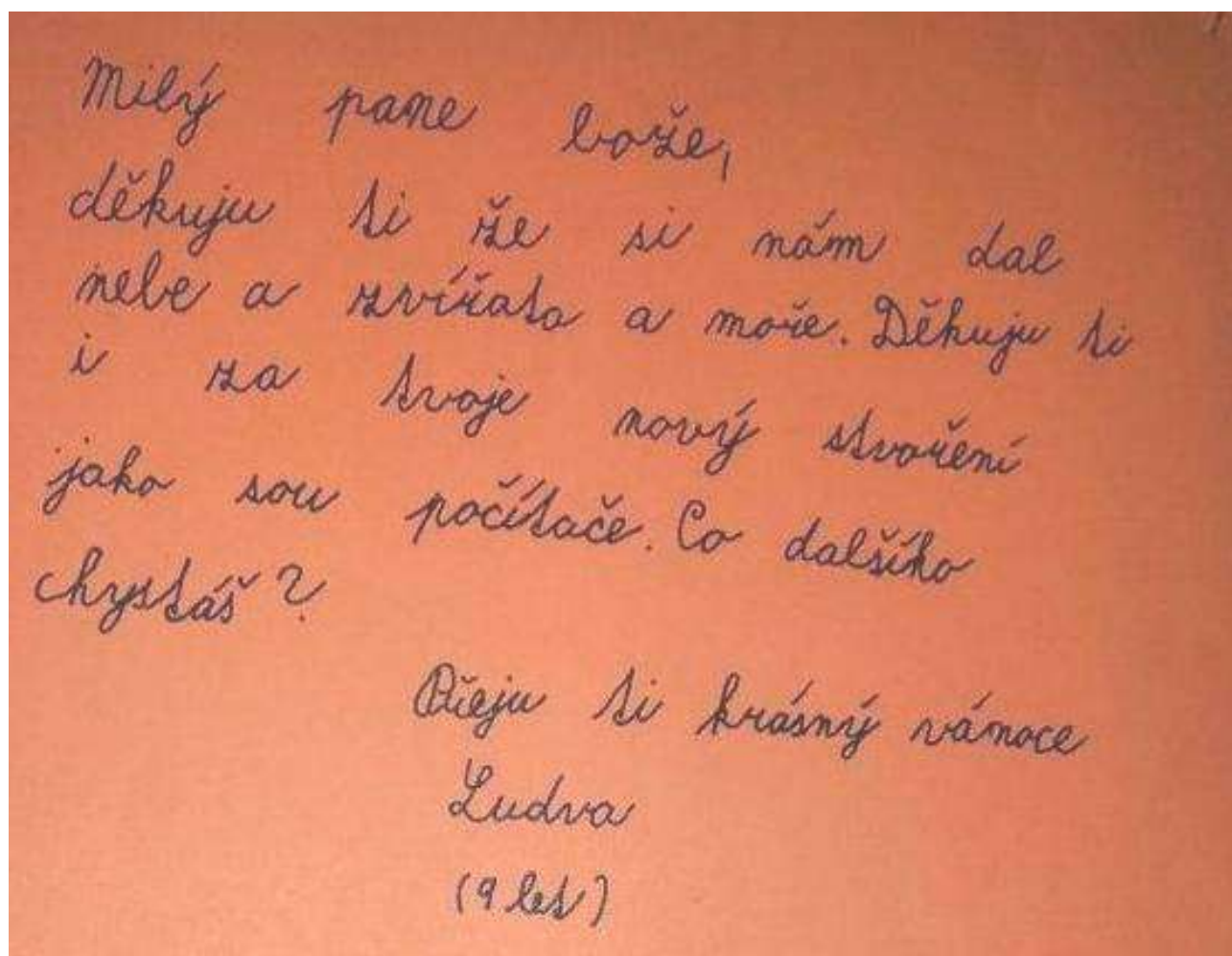

Internetový nezávislý list podporující svobodné myšlení, podnikání a vytváření občanské společnosti především v oblasti ASKIBURGIONU.

Ve druhém století našeho letopočtu žil v Alexandrii slavný astronom a zeměpisec Klaudios Ptolemaios. Podle vyprávění obchodníků a vojáků kreslil mapy vzdálených zemí. Velké pohoří na severu země, v níž podle něj žil velký národ Boiochaimů, označil jako Askiburgion. Přiložíte-li Ptolemaiovu mapu na mapu dnešní, pod Askiburgionem naleznete Nízky a Hrubý Jeseník, část Slezska i střední Moravy. I mezi tvůrci tohoto listu naleznete nejednoho učeného Boiochaima. Na sklonku 19. století si příznivci strany realistické, sdružení kolem T. G. Masaryka uvědomili, že potřebné změny společenské vyžadují více informačních zdrojů. A tak vznikl v roce 1866 list ČAS, od počátku redigovaný Janem Herbenem. V roce 1990 si vydavatelé tohoto listu vypůjčili název i původní grafickou podobu hlavičky a vydávali až do roku 2005 list ČAS v tištěné podobě. A pochopitelně v duchu názorů původní České strany lidové (realistické). Ten pak na několik let, od 3. 2. 2005 do 21. 8. 2008 nahradil internetový deník Bruntálský Kurýr. Tento internetový, dle potřeby i tištěný list ČAS je tedy pokračováním obou zmíněných periodik a měl by v této podobě vydržet co nejdéle. Což bude i dílem vás, čtenářů.

Vydává: občanské sdružení Vlastenecký poutník, Čeladná 711, 739 12 Čeladná, v nakladatelství Moravská expedice®.

Redakce: petr.anderle@tiscali.cz; vpoutnik@tiscali.cz +420 724 100 646. Odpovědný redaktor: Petr Andrlé. Každé vydání najdete také na www.hbl.cz; www.marianka.eu. Objednávky: e-mail s předmětem ČAS* Registrace MK ČR ze dne 22. 3. 2001 evidenční číslo MK ČR E 11 345

Možná, že znáte sérii krásných dopisů, které děti psaly před vánočními svátky Pánu Bohu.

Tento jsme vybrali do našeho novoročního čísla.

PROHLÁŠENÍ KONZERVATIVNÍ STRANY K PŘÍMÉ VOLBĚ PREZIDENTA

Konzervativní strana není zásadním odpůrcem přímé volby prezidenta. Vždy jsme si však byli vědomi, že náš současný ústavní pořádek, kterému náleží naše loajalita a jehož jedním z hlavních rysů je parlamentní demokracie, je s přímou volbou prezidenta jen velmi obtížně slučitelný tak, aby výsledné uspořádání bylo funkční. Současný vývoj kolem přímé volby nám dává jen za pravdu.

Parlamentní strany napříč politickým spektrem však populisticky vyhověly nerozumnému „volání lidu“ (především médií) a prosadily zákon, který přímou volbu zavedl. Jde o selhání Parlamentu i vlády, protože uzákoněný paskvil znevažuje nejen přímou volbu jako takovou, ale i celou tuto politickou reprezentaci.

Po rozhodnutí Ústavního soudu je jisté, že přímá volba prezidenta proběhne ve vyhlášených termínech. Je naděje, že Ústavní soud ČR nařídí provést úpravu volebního zákona tak, aby byl nezpochybnitelný a právně nenapadnutelný.

Konzervativní strana vyzývá prezidentské kandidáty, které lze považovat za středopravicové nebo středové, aby se vzájemně dohodli tak, aby zamezili vítězství kandidáta s komunistickou minulostí. Aby podpořili takového kandidáta, který má reálnou naději na úspěch, bude-li jej volit většina voličů od středu doprava.

Vyzýváme proto paní Fischerovou, pana Franze, paní Roithovou a pana Sobotku, aby zvážili nereálnost svých šancí a zabránili rozmělnění hlasů demokraticky smýšlejících voličů. Očekáváme od vás státnické gesto. Vzdejte se kandidatury a veřejně vyzvěte své sympatizanty k podpoře kandidáta, který má největší naději oslovit většinu středových a pravicových voličů.

Vyzýváme spoluobčany, přijďte k volbám a dejte svůj hlas panu Karlu Schwarzenbergovi.

Martin Rejman
předseda

PROČ TAK BUDE VOLIT

KAREL OLIVA

ŘEDITEL ÚSTAVU PRO JAZYK ČESKÝ AKADEMIE VĚD

Protože můj jmenovec Karel je slušný člověk. A má slušnost v programu - a taky v krvi. A protože sice ne úplně dobře ovládá formální, pravopisnou stránku češtiny, ale o to více - a zejména více než jiní kandidáti - zvládá stránku obsahovou: co říká, má vždy hlavu a patu. A k tomu navíc - skoro vždy :-)) se s tím dá souhlasit. A má skvělý jazykový cit: i slova jinak vulgární umí používat tak, že v kontextu vulgární vlastně nejsou. Zatímco u jiných jsou za často vulgární i slova jinak slušná (o těch neslušných ani nemluví). Zkrátka, Karel umí!

*Skutečnost se dá popsat (i nakreslit) různě. Třeba tak, že vypadá poněkud jinak, než skutečně je. Viz obrázek. S takovými případy se budeme zřejmě v roce 2013 setkávat bohužel i nadále. Zřejmě také díky našim politikům na nejrůznějších postech. Správně bychom měli napsat díky **různým lidem na místech politiků**.*

Otázkou je, zda se necháme také v tomto roce neustále balamutit. Myslete na to koncem tohoto týdne, až půjdete poprvé v českých dějinách volit hlavu státu. Někteří kandidáti slibují nesplnitelné, jiní mnohé, co by tomuto státu neprospělo. Volte hlavou.

Vzpomínka na excelentního právníka a politika

Petr Andrlé

V sobotu 5. ledna jsme si připomněli událost, která se odehrála před devadesáti lety. Bylo to sice v pátek, ale také 5. ledna 1923. Od rána čekal na ministra financí československé vlády JUDr. Aloise Rašína před jeho pražským bytem v Žitné ulici vrah Josef Šoupal. Kolem deváté hodiny ranní vyšly z pistole tohoto anarchokomunisty dva výstřely, které v podstatě ukončily život muže, jehož činnost patří nesporně ke světlým stránkám našich moderních dějin. Typické pro tuto tragickou událost je to, že atentátník byl přesvědčen o tom, že stačí odstranit nepohodlné jedince a bude dobře. Konec konců to nám nějak zůstalo. Stačí si občas přečíst internetové diskuse.

Alois Rašín vzdoroval smrti až do 18. února 1923. Den po jeho skonu napsal v nekrologu profesor Karel Engliš: *Nezralý mladík zabil národu Rašína, velkého ministra a státníka. Hrůza musí pojmout každého Čecha, hrůza o osud národa, který takovým způsobem zachází se svými nejlepšími syny.*

Dovoluji si připomenout jeho osobnost především v souvislosti se současnými diskusemi

charakteru právního, ať se již týkají zákonů obecně, či zákona o přímé volbě prezidenta, nebo rozhodování Ústavního soudu, či jistých právních aktů hlavy státu. Názory na to, jaký byl Alois Rašín ministr financí, se různí. Nezpochybnitelná je ovšem jeho právní erudice.

Promoval dvanáct dní před svými čtyřicetiletými narozeninami, 6. října 1891. V témže roce vychází jeho první práce „České státní právo“. V ní jako první Čech pregnantně a obsahově velmi promyšleně nastínil program obnovy českého státu. Text obsahoval i návrh zajištění práv národnostních menšin. Rakouské úřady publikaci zabavily a Rašín se tak poprvé dostal do přímého střetu se státní mocí, neboť byl za její obsah soudně vyšetřován.

O tři roky později je souzen ve vykonstruovaném procesu s Omladinou. 14. února 1894 byl odsouzen na dva roky těžkého žaláře pro zločin rušení veřejného pokoje a pro přečin tajného spolčování. V Plzni na Borech si odseděl téměř celý trest. Když

dostali v listopadu 1895 všichni odsouzení milost, Rašín ji odmítl. Vězení opustil až pod hrozbou násilí.

Počátkem první světové války se Alois Rašín neohroženě angažoval v protirakouském odboji. V roce 1915 byl spolu s dr. Kramářem zatčen a oba byli obžalováni ze zločinu velezrady. V dlouhém soudním líčení u divizního vojenského soudu ve Vídni, trvajícím od 6. prosince 1915 do 3. června 1916 vystupoval i s obhájcem Eduardem Körnerem, v té době mimo jiné prezidentem Advokátní komory v království Českém, s brilantními právníckými

argumenty, což bohužel nestačilo. Dne 3. června 1916 byli on i dr. Karel Kramář uznáni vinnými z velezrady a odsouzeni k trestu smrti provazem. Zmatečné stížnosti byly zamítnuty a teprve po smrti Františka Josefa I. byl jejich trest novým císařem Karlem I. dne 5. ledna 1917 změněn na desetiletý žalář. V červenci 1917 byli oba odsouzení propuštěni na základě amnestie. I ve vězení se dr. Rašín plně věnoval přípravě právních a hospodářských dokumentů budoucího českého státu, jehož existence byla jeho cílem již od právnických studií.

A po jejich propuštění nastala hektická doba příprav. Nedá se charakterizovat jinak, než obdivuhodně jasnozřivá, poznamenaná především Rašínovým politickým citem a jeho vysokou právní erudiicí. Byl to on, kdo na jaře 1918 vymyslel akt manifestační přísahy, jejíž text, končící slovy „Zvedáme ruku k přísaze“ přednesl v květnu 1918 Alois Jirásek. Rašín se Šámalem připravili velice podrobně akt přechodu k samostatnosti, včetně hospodářských opatření a soupisu odborníků a úředníků pro budoucí české instituce. Tohle jsme po listopadu 1989 poněkud zanedbali.

Rašín zpracoval i text základního zákona vzniku českého státu a prozíravě inicioval vznik Národního výboru, který později přijal „provolání o samostatnosti Československého státu“, vycházejícího rovněž z Rašínova textu. Po 28. říjnu 2018 bylo plénem Národního výboru přijato ještě dalších asi sedmnáct Rašínem koncipovaných ustanovení týkajících se převzetí moci.

V době od listopadu 1918 do července 1919 byl Rašín poprvé ministrem financí. V té době se stal velkou autoritou, získal řadu příznivců, ale také řadu nepřátel. Byl nekompromisní, neboť doba nebyla nakloněna polovičatým řešením. I tuto fázi našich dějin jsme si měli po listopadu 1989 lépe prostudovat.

13. prosince 1918 měl JUDr. Alois Rašín na schůzi Mladé generace strany Česká státoprávní demokracie přednášku s názvem „O přechodném hospodářství“. Řekl v ní mimo jiné: *Je jisto, že jest zapotřebí, aby ti, kteří ve válce zbohatli, přispěli k tomu vybudování naší republiky v první řadě. Jest to tím více potřebí, poněvadž tato pasivní resistance bohatých lidí doma podporuje jenom jedno: bolševismus ve vrstvách dělnických.*

Jak by takové názory přišly vhod dnes. Co říkáte?

Na snímku jsou (skutečně originální) kamínka, umyvadlo a konev, jako součásti vězeňské cely, v níž společně od roku 1915 žili JUDr. Alois Rašín a Dr. Karel Kramář, v červenci 1916 odsouzeni k trestu smrti za velezradu a vyzvědačství. Ona konev, kterou vidíte v popředí, byla oblíbeným vězeňským nástrojem doktora Rašína. Bylo jim totiž dovoleno pečovat o malou zahrádku vedle jejich vězeňské cely. A JUDr. Rašín o zahrádku pečoval a denně ji zaléval právě touto konví. Mezitím popisoval, jak si představuje budoucí podobu českého státu. A to byl odsouzen k trestu smrti. Dovedete to pochopit? A tak mě to přivedlo na myšlenku, že každý náš politik, který si bude chtít vzít na bedra cokoli z české veřejné služby, by si měl pořádně prohlédnout tu Rašínovu konev.

K historickým postesknutím patří bohužel i další osudy Rašínovy rodiny. Jeho syn JUDr. Ladislav Rašín byl již v prosinci 1939 zatčen gestapem a odsouzen k trestu smrti. Trest mu byl později změněn na 15 let vezení, avšak onemocněl a zemřel v březnu 1945 ve vězeňské nemocnici. Rašínův vnuk Peter Rasin, který se přijel v červenci 1990 podívat do Prahy z Londýna, kde bydlel, se domů již nevrátil. Po příjezdu vlakem se posadil v parku před Hlavním nádražím krátce na lavičku. Zde byl ubit železnou trubkou v rukách recidivisty P. Kuřátka, který byl paradoxně propuštěn díky prezidentské amnestii.

O Rašínovi toho bylo napsáno mnoho a vím, že nepřicházím s nějakými neznámými fakty. Co však na jeho životě můžeme obdivovat je to, jak dovedl skloubit své vize s mimořádnou pracovitostí, inteligencí a neuvěřitelnou osobní morálkou a politickou i osobní statečností. A to vše se u něj projevovalo dlouhodobě, takže nešlo pouze o aktivity náhodné. Nu a rozhodně by nám prospělo, kdyby se nám jeho život a jeho práce staly měřítkem pro hodnocení politiků dnešních.

Že by nikdo neobstál? A přiblížil by se k němu někdo? To jsou otázky, které bychom si měli klást nejen při vzdávání holdu jeho památce.

Podoba letícího páva prý symbolizuje Krista. Těžko se to chápe, dokud nevidíte anatomii pavího letu na několika následujících snímcích. Ono podobenství je naprosto jasné.

S Giuseppem bychom si měli připomínat také Terezu

Petr Andrlé

U nás jsou již poměrně populární přímé přenosy *Live in HD* z Metropolitní opery v New Yorku. Tento systém je pozoruhodným příkladem toho, jak se mohou uplatnit bystré podnikatelské záměry i v kultuře. Před sedmi lety se tato prestižní americká scéna potýkala s ekonomickými potížemi. Řešení se našlo v projektu přímých přenosů z Metropolitní do kin a do divadel dalších zemí mimo Spojené státy. V loňském roce přijímalo formou přímých přenosů opery z Metropolitní opery asi 46 zemí světa do 1 500 kinosálů. V České republice jsou od roku 2007 na tento systém napojena mnohá kina, dnes je přijímá asi 30 měst, díky aktivitám filmové společnosti Aerofilms.

A tak jsem mohl s přáteli dne 15. prosince 2012 sledovat v Ostravském domě kultury velkolepé představení opery *Aida*. Autorem je, jak známo, Giuseppe Fortunino Francesco Verdi (1813-1901), jehož dvousté výročí si letos připomíná celý kulturní svět. Představení

jako celek bylo nádherné. Štefan Kocán jako *Ramfis*, Roberto Alagna jako *Radamès*, Olga Borodina jako *Amneris* a Liudmyla Monastyrskaja jako *Aida* byli v tomto představení úžasní a úchvatní. Napadlo mě při tom, jestli si někdo dnes vzpomene na první a dnes již legendární představitelku Aidy, kterou byla česká zpěvačka, rodačka z Kostelce nad Labem, Tereza Stolzová (1834-1902). **Na snímku vlevo.**

Ona k tomu patří ještě dvě jubilejní výročí. Letos je tomu 140 od doby, kdy Terezu Stolzovou v roce 1873 přijal v audienci egyptský nejvyšší představitel *chediv Ismail Pasha* (1830-1895) a složil hold jejímu umění. Bylo také proč. Tereza Stolzová zpívala v sezóně 1873-1874 Káhirske opery *Aidu* celkem ve třiceti představeních. Mimo jiné také za královský honorář 150 000 franků. Ismail Paša (vládl v letech 1863-1879) tehdy

Egypt úspěšně sjednocoval, leč zároveň nesmírně zadlužoval. Ale kvůli naší pěvkyni to nebylo. A před 120 lety, v prosinci roku 1893, věnoval Giuseppe Verdi své přítelkyni Tereze Stolzové rukopis své skladby *Requiem* s osobním věnováním. První interpretkou této skladby byla totiž také tato úžasná česká zpěvačka.

Jak se stalo, že deváté dítě řezníka Jana Stolze z Kostelce nad Labem dosáhlo tak pozoruhodných met? Nadání měla Tereza zřejmě v genech. Bratr Václav, znamenitý klavírista, učil například hudbu v Oděse. Její dvě starší sestry, dvojčata Ludmila a Františka prosluly svým zpěvem v Teatro Grande v Terstu, kde byl později i jejich bratr Václav provozovatelem. Divadlo dnes nese jméno G. Verdiho. Tereza vystudovala pražskou konzervatoř jako její sestry, avšak cesta na evropská operní jeviště byla ještě dlouhá.

Poprvé na sebe více upozornila právě v Terstu ve Verdiho opeře Trubadúr. V dalších letech již triumfovala v Petrohradu, v Moskvě, v Tbilisi, v Oděse a nakonec v Cařihradu. Svá vítězná tažení završila v milánském Teatro alla Scala jako Johanka z Arku ve stejnojmenné Verdiho opeře. Poté již Verdi zpěvačku zahrnul rolemi. Následoval Don Carlos v Bologni a Síla osudu opět v Miláně. Úspěch obrovský.

Opera Aida měla být uvedena v roce 1869 jako součást oslav otevření Suezského průplavu. Káhirskou premiéru měl řídit osobně Giuseppe Verdi a hlavní roli nemohl zpívat nikdo jiný než Tereza Stolzová. Vše však tehdy překazila francouzsko-pruská válka. Takže evropská premiéra Aidy se uskutečnila až 8. února 1872, kde jinde než v La Scale. Tereza Stolzová zazářila opět jako hvězda první velikosti (**na snímku vpravo**). Také díky nádherným šperkům, které osobně navrhl Giuseppe Verdi. O dva roky později diváky uchvátila svým sopránem v Requiem. Proto ten Verdiho dar.

O dva roky později, v červnu 1879, vystoupila Tereza Stolzová naposledy ve své kariéře.

Měla již značné zdravotní problémy. V La Scale zaznělo opět Requiem. Poté žila v Miláně a pomáhala také českým umělcům a divadelníkům. Na svůj původ nikdy nezapomněla. V lednu 1901 stála u úmrtního lože Giuseppe Verdiho. Ve vile Sant' Agata předtím Verdiho a jeho manželku Giuseppinu Strepponi velice často navštěvovala. V době smrti Verdiho jí zbývalo dvacet měsíců života. Zemřela v srpnu 1902.

Giuseppe Verdi si Tereze Stolzové nesmírně vážil a miloval ji jako představitelku svých hudebních děl. Dobové spekulace o jejich intimním vztahu nebyly pravdivé. Nicméně Verdi složil skladbu Smyčcový kvartet e-moll, dílo v jeho tvorbě zcela výjimečné. Věnoval ho Tereze Stolzové, jako dík za to, že pomohla neuvěřitelným způsobem popularizovat jeho hudbu. Stál totiž tak trochu ve stínu svého současníka Richarda Wagnera (1813-1883), jehož dvě jubilea si letos rovněž s úctou připomínáme.

A tak mě jen při tom prosincovém přenosu v Ostravě napadlo, kolik diváků, nadšených představením Aidy z Metropolitní, si vzpomnělo na Terezu Stolzovou. Až si tedy budeme v tomto roce mnohokrát připomínat Verdiho, rezervujte si prosím i kousek místa pro tuto geniální českou zpěvačku.

HEZKÁ A POTŘEBNÁ TRADICE JE BOHUŽEL STÁLE PODBARVENÁ NEZNALOSTÍ

Tak nám v minulém týdnu připomněli tříkráloví koledníci, že nejsme na světě sami. Že je třeba pomáhat potřebným. Proto jsme mnozí do jejich pokladničky přispěli. Tříkrálová tradice má v naší zemi velmi silné postavení. Dokládáme ji i v další části tohoto textu, když přetiskujeme článek z jednoho čísla časopisu *Český lid* z roku 1895. V něm se připomíná, jak chodí tři králové ve východním Slezsku a na Valašsku.

Na domovních dveřích nám zůstávají křídou napsaná písmena K+M+Bš o nichž se většina lidí domnívá, že jde o počáteční písmena legendárních tří králů – Kaspar, Melichar, Baltazar. Ve skutečnosti je to úplně jinak. K tomu snad nejlépe vysvětlení z Wikipedie:

V katolických zemích se o svátku Zjevení Páně (6. ledna) píše posvěcenou křídou na dveře domů a chlévů zkratka $K + M + B +$ nebo latinský ekvivalent $C + M + B +$ (nebo $+ C + M + B$) jako formule požehnání. Zkratka se vykládá jako iniciály tří králů. Původní text zní *Christus mansionem benedicat* – Kristus ať obydlí žehná, ať Kristus požehná tomuto příbytku (po celý rok – proto se za třetí křížek píše letopočet). Tři křížky symbolizují Nejsvětější Trojici, tj. Otce, Syna a Ducha Svatého. Nejsou to tedy znaménka „plus“ mezi iniciálami.

Pastuškové (tři králi) ve Slezsku

ale také na Valašsku

Komu by nebyli známi „pastuškové“ čili „tři králi“! Ve Východním Slezsku nejmenují se osoby, jež znázorňují zvyk „tři králů“, „tři králi“, nýbrž všady „pastuškové“. Název takový Pastuškové“ z Orlové (Vých. Slezsko) vyjímá se velmi krásně a odůvodněn jest tím, že za dob dřívějších ukazovali zvyk „tři králů“ ponejvíce pastuchové, kteří znali nejvíce písní a koled; bylo snad jaksi jejich povoláním každoročně zvyk opakovati!? – Snad i ta okolnost může nasvědčiti, že pasáci (Valaši) nejvíce k tomu byli povoláni, řídíce se zvláštním právem – „právem valašským“, dle něhož měli také rozděleno Východní Slezsko ve tři oblasti pasácké, a požívali při-tom různých výhod, jež využívali ve vlastní prospěch. Pastuškové ukazují se nám takorča v každém kraji. Na obrázku vidíme „pastušky“ z Orlové ve Východním Slezsku: Jsou to junáci oděni pestrým hávem tříkrálovským; vysoké jich čapky (kaptury) různí se jak formou, tak okrasami. První má tvar kuželovité nahoře s

chocholem, druhá válcovitý, a třetí se podobá mitře biskupské. Vysoké čapky polepeny jsou pestře malovanými obrázky biblickými, jež se odnášejí vesměs k Narození Páně. Dlouhá košile, jakou mají navlečenu na kabátě, bývá křížem a křížem přepásána různobarvými stuhami, jako červenými, modrými, zelenými a p. Také ramena a rukávy ověšeny jsou mašlemi; na prsou přišita bývá podobná ozdůbka. Kalhoty nosívají obyčejně tmavé. Dlouhé hole mají rozdílný tvar. U nás provádějí pastuškové zvyk již odpoledne na Boží Narození a

končí svátkem Tří králů 6. ledna. Děti chodívají s pastušky zároveň až do chalup a naslouchají prostým zpěvům, jež však mají něco zvláštního do sebe i pro svou jednoduchost. V chalupách zaklepají pastuškové palicemi (kyji) na dvěře u světnice a dříve vejde, první prozpěvuje: (Ostatní následují.)

I. pastucha:

*Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!
Pěkně prosím, páni milí, kdybyste
nám dovoluili trochu poskakati:
chudých tří pastýři památky
chceme proukázati zkratky.*

II. pastucha: „A já idu proti směle
ke cti Krista Spasitele!“

III. pastucha: *Není-li toho času,
aby lidé pracovali, pokud straka
nedá hlasu — pokud pokrmu
nevidí? Ale straka řkúc: „Tu máš,
hledej sobě, kde co máš!“*

I. pastucha: *A já Báča půjdu
předy a vezmu si kusek krejdy a*

zapišu dary naše, které máme při salaše.

II. pastucha:

Na rabuvku (lov) spolem (spolu) půjdem' a za bučkem státi budem'. Kaj (kde) se buček zelená, Valach dosti peněz má.

III. pastucha: *Hodní lidé jsou Valaši, které máme při salaši;*

[: hodní, hodní jsou vždycky 1:]

Všichni: *Do Betléma půjdem' skokem rychle, hbitěj' nežli krokem: dary vezmem' sebu pro Boží potřebu!*

A ty, Juro Varculíku, navař kaše na ryndlíku

a vem (vezmi) flajstr medu pro Boží potřebu!

Holá, chaso, to je jiná! A zapečena vepřovica i na krancu zelí — | pojíme veselí

Jiný popěvek: 1) **Všichni:** *Vstavejže, ty Kubo, povědzam tě, (povídám ti) jak těhotným 2) kyjem, obudzam 3) tě! „Daj mi pokoj, Jurku, dřima se mi, nedávno jsem přišel za ovce!“ Ejhle, čuvaj, 4) cosi při Betlémě! A kde je a kde je? ukaž mi to, ať ja se podivám taky na to ! pobereme krpce na ramena, poběhneme všichni do Betléma. A kde je a kde je? ukaž mi to, ať ja se podivám taky na to! Neboj se, Ondráši, vždyť tu nic nestraší! já mám batýk5) i pistole pojedeme hned té chvíle: buchne -- střelíme všecko odstrašíme! a ty nové divy dobře zopačímy, 6) Leží tam pachole naloženo v zlobě: jeho tvář je jako slunce podává nám ruce; jest to pastýříček — přesličný Ježíšek. Dej, Ondro, kožušek, by nezmrz' Jezusek*

Je to s podivem, ale i letos budou Vánoce

POSLEDNÍ FACÍR Z BESKYD

Pamatujete ještě na Křampulu? Tak se přece jmenoval facír, který tolik učaroval Kájovi Maříkovi. Chodil pravidelně čas od času k nim na myslivnu. Rád a hodně jedl. Nebo si možná vybavíte pohádku **Facír Pipán**. *Facír Pipán byl veselá kopa. Toulal se krajem jako pták, od myslivny k myslivně a všude ho rádi viděli. Uměl pěkně vypravovat o tom, co ve světě viděl, dětem pověděl pohádku, myslivcové naštipal dříví a byl i jinak užitečný.* **V časopise Český lid z roku 1895 se píše:** *Ještě jiný druh lidí „světem jdoucích“ bývali „facírové“. Dnes slovem „facír“ vyrozumívá se každý řemeslnický chasník, který z vrozené lenosti pracovati nechce, a proto světem se toulá. Jindy býval facír myslivecký mládenec bez místa. Bývali tito facírové řádnými myslivci, lidé světa zkušení, kteří však pokojné službě již zvyknouti nemohli. Různé bývaly příčiny, jež takového myslivce z místa vypudily a „facírem“ učinily. Obyčejně bývala to láska, méně často nějaký přechmat ve službě nebo poklesek proti povinné subordinaci naproti velmožnému panu vrchnímu nebo samé vrchnosti. Proto také obyčejně kolem hlavy takového facíra vinula se gloriola, spředená z romantických povídaček. Také facíry mívala každá krajina svoje. Chodili však pouze po myslivnách a zámcích, vybírajíce si zde malé cestovná; vypomáhali na podzim a v zimě též při honech, jsouce z pravidla výtečnými střelci. Zavítal-li takový facír do vesnické hospody, bývala zde pak večer vždy schůzka silná, neboť facír býval samý žert a šprým, znal též mnoho vypravovati ze svých zkušeností a byl-li občany pohoštěn, vykládal o novinách ve světě, a kde se nedostalo pravdy, nastavoval pověstné myslivecké „latiny.*

O facírech napsal v roce 1999 do Zpravodaje vydávaného „Sdružením absolventů a přátel lesnických škol píseckých“ zasvěcený článek **Ing. Jiří Neumann**. Z článku vyjímáme: *Bývali mezi nimi skuteční lesníci, kteří opustili různé funkce, a sečtělí i jinak vzdělaní lidé, i ochotní „pracanti“, jak se v té dob říkávalo, většina měla i dobré vystupování a jednání! Na ty skutečně dobré facíry pak lidé obzvláště čekali a právem si jich vážili. Mnohdy chodili světem v darovaných lesnických uniformách. Na jednotlivých myslivnách a hájovnách-štacích- dostávali od hospodyně vždy dobré jídlo, a to i na cestu, ale i nějaké potřebné oblečení a obutí. Ti vždy vítání měli ve svých notesech zapsané různé vzkazy a pozdravy od příbuzných nebo kolegů odjinud, které pochotně vyřizovali a zase odnášeli dál. Řada z nich měla ten svůj „ služební obvod“ po celých Čechách, Moravě i v tak zvaných alpských zemích – v Rakousku a v Německu. Někteří se na místě zdrželi jen jeden den, ale ty obzvláště oblíbené, považované za milé přátele, pozvali vždy na několik dní. Takový delší pobyt pak facíři využili k pomoci nejen v lesích, ale i v hospodářství, které patřilo nedílně k provoznímu lesníkovi, ale i k hlídání dětí a k jiné potřebné práci. Někdy na ně čekávali i se štípáním dříví pro zimní zásoby. Být facírem bylo v minulosti opravdu zajímavé povolání „bez živnostenského listu“, které je dnes již zapomenuté.*

O čtyři roky později v témže Zpravodaji s odkazem na tento článek vzpomíná na facíra Ambrože Zdražilu **pan Goliáš z Děčína**. A ten nás zajímá, protože **šlo vlastně o posledního facíra z Beskyd**. Ale popořádku. Pan Goliáš vzpomíná:

Můj otec Josef Goliáš byl revírníkem u pražské arcibiskupské lesní správy Týn nad Vltavou. Byl říjen v roce 1939 – počasí velmi nevlídné, deštivé a silný vítr. Asi v 17 hod někdo zaklepal na vrata a maminka šla otevřít. Přišla si pro chleba, že před branou někdo žebrá. Ale jaké bylo pro nás všechny veliké překvapení, když se maminka vrátila s nepřijatým chlebem, a podávala tatínkovi vizitku od jeho spolužáka z lesnické školy v Písku Huberta Hubálka s touto zprávou: „ Pepo, posílám k Tobě českého lesnického facíra a doufám, že jej přijmeš se všemi poctami patřícími českým lesnickým facírům. Tvůj Hubálek“. A nyní nastalo vítání českého lesnického facíra Zdražily... Můj otec přikázal nosit k jídlu a pití vše, co doma bylo zarestované – koroptve, bažanty, uzené vepřové bučky, vynikající svíčkovou na smetaně. K pití bylo ultavotýnské pivo

z arcibiskupského pivovaru a hlavně dostatek cigaret. Bylo mi otcem vysvětleno, že facíři jsou v lesnictví živé noviny, které přináší zprávy o svých spolužácích z lesnických škol.

Zdražilova roční trasa byla pěšky z Chebu, přes Moravu, Slovensko na Podkarpatskou Rus a zpět... Zdražila zalovil ve svém batohu a vyndal několik osmerkových sešitů, kde měl seznamy absolventů z lesnických škol a jednotlivých roků. A nyní nastalo povídání veselé i smutné o spolužácích. Všichni jsme naslouchali s velkým zájmem.... Zdražila byl absolvent hranické lesnické školy, byl vedoucím pily. Na facírování se dal z důvodu, že jej jeho velká láska opustila, byla z Prahy.

... Jistě zůstává skutečností, „že mám nejlepší postel na světě – uléhám na měkkou českou zem, přikryji se modrou oblohou a hvězdy mi svítí na cestu do šťastných dnů“, to vyprávěl mojí mamince, která se Zdražila dotazovala na to, co když se při cestování nedostane hned někam na hájovnu nebi lesovnu.

Povídání o osudech Zdražilových je krásné a dlouhé.

Ambrož Zdražila putoval celkem 35 let jako živý posel od lesovny k lesovně a všude byl pro svůj humor a životní optimismus oblíben. V posledních letech omezoval své putování jen na Severomoravský kraj.

Tolik zpráva z dobového tisku z roku 1964. Ambrož Zdražila (na snímku vlevo) zemřel v 75 letech počátkem září 1964. Byl zpopelněn

v ostravském krematoriu dne 5. září 1964.

Dá se tedy bez nadsázky říci, že byl posledním facírem Beskyd.

Vzpomíná na něj také bývalý polesný Miroslav Košťál, který si dnes užívá zaslouženého důchodu v Ostravici.

„ Od roku 1961 jsem bydlel v nádražní budově v Řečici. Do roku 1963 se u mne dvakrát zastavil facír Zdražila. Přišel vždy z Morávky údolím Řečice, což byla trasa nejméně dvacet kilometrů dlouhá. I tehdy měl pro mě vždy informace o působištích a funkcích mých spolužáků, maturantů písecké lesnické školy z roku 1954“.

(Úryvek z připravované publikace „Cestami lesními od Lysé až po Radhošť,, kterou připravuje k vánočnímu vydání roku 2013 Okrašlovací spolek Rozhledna v Čeladné).

Pan Miroslav Košťál patří mimo jiné také do týmu těch, kteří připravují uvedenou publikaci a sbírají informace a vzpomínky pamětníků na život v oné části Beskyd – od Lysé až po Radhošť, včetně Ondřejníku, pochopitelně. Lesy i jejich historii má v oblibě hodně lidí. Proto si můžete již dnes onu knihu, která může být vaším krásným vánočním dárkem, zajistit. Stačí využít **SUBSKRIPČNÍ LISTINU**, kterou otiskujeme na další straně.

Subskripční listina

Předmětem a smyslem této subskripce je podpora vydání knihy. Okrašlovací spolek Rozhledna (občanské sdružení) se sídlem v Čeladné připravuje vydání publikace „**Cestami lesními od Lysé až po Radhošť**“. Historie této části Beskyd je v určitých oblastech málo zmapována. Doposud žijí lidé, kteří se desítky let věnovali péči o les. Jejich vzpomínky a zkušenosti nelze nechat zapadnout. Bude je obsahovat výpravná a obsahově zcela originální publikace, znovu a znovu objevující tuto specifickou část Beskyd, lemovanou obcemi Ostravice, Frýdlant nad Ostravicí, Pstruží, Čeladná, Kunčice pod Ondřejníkem, Trojanovice, Frenštát pod Radhoštěm, Tichá, Kopřivnice, Kozlovice, Lhotka a Metylovice.

Publikace bude tedy obsahovat vyprávění a vzpomínky pamětníků, lesníků a myslivců, kteří zasvětili své životy službě beskydským lesům. Obsahem budou známé i neznámé lesní cesty, myslivecká latina, lesní stavby, zajímavé i záhadné památky, obyvatelé lesů i okolních obcí (bude stručně uvedena i jejich historie).

Obsahové okruhy projektu: Stručná historie rozvoje lesního hospodářství v posledních staletích. Specifika, zvláštnosti a zajímavosti vybrané části Beskyd. Jak hospodařili naši předkové. Vrcholy hor a kudy na ně - známé i neznámé cesty. Druhy stromů, historie jejich příchodů. Zajímavé lesní stavby, včetně rozhleden a horských chat. Industriální památky v lesích. Geologie a geografie. Stavební, náboženské a kulturní památky. Kultura lesa. Obyvatelé lesa. Myslivecká latina. Významné osobnosti spojené s historií místa. Tajemné části místních lesů. Říčky, potoky, studánky, jezírka. Jeskyně a jiné přírodní zvláštnosti. Odkud, kam a co lze vidět. Než upadnou v zapomnění - příhody a události. Kuriozity s lesem spojené. Historické i současné fotografie, mapky. Klima a fenologie. Co jsou buřeň, hafery, faciři, enklávy, hercynská směs a jiné.

Určitě to jsou zajímavá témata nejen pro občany, ale i pro turisty a zahraniční návštěvníky. Neobvyklé a neznámé fotografie i mapky vytvoří jednu třetinu obsahu, tedy 100 stran. Texty k foto a k mapkám budou v angličtině a v němčině, v obou řečech bude taktéž úvodní text. Reprezentativní publikace formátu A4 vyjde ještě v tomto roce v nákladu 2 000 kusů, bude celobarevná, s tvrdou obálkou, pevnou vazbou, 300 stran.

Vyplněním této subskripční listiny si zajistíte uvedenou publikaci (bude Vám zaslána poštou na náklady vydavatele). Dále můžete její vydání podpořit upsáním částky převyšující cenu publikace.

Jméno a příjmení: _____

Adresa: _____

Objednávám si _____ ks knihy „Cestami lesními od Lysé až po Radhošť“ za mnou určenou cenu* _____ Kč.

Složenkou či fakturu, dle výše uvedených dispozic, pošlete na tuto adresu**:

---

podpis

*Základní cena publikace je 380, 00 Kč. Můžete ovšem uvést příspěvek vyšší, dle Vašeho laskavého uvážení. Totéž platí při objednání vyššího počtu publikací (násobek ceny plus případná částka na podporu vydání).

**Nemusíte vyplňovat, pokud jde o stejnou adresu uvedenou za jménem a příjmením.

Tuto „Subskripční listinu“ laskavě prosíme zaslat na adresu:

Okrašlovací spolek Rozhledna, Čeladná 42, 739 12.

Dotazy a informace: ondrejnikrozhledna@seznam.cz (mobil 724 100 646).

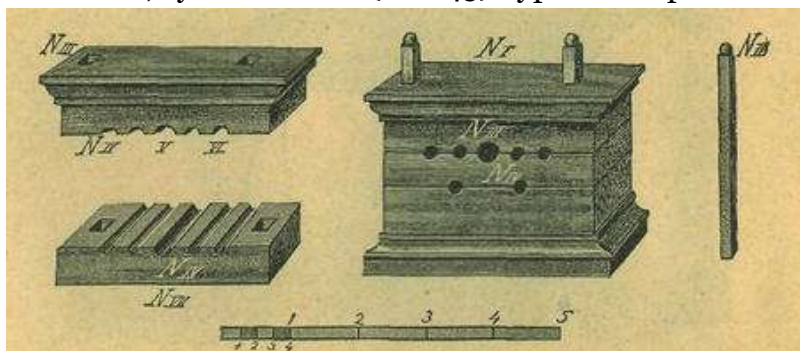
Na chudej lid, halt musí být přísnost

Pamatujete, že jsme tento slogan kdysi často používali zejména ve chvílích, kdy jsme chtěli dát najevo svoji bezmocnost. V současné době ho používáme také, zejména když chceme dát najevo, že jsou věci, s nimiž nic nenaděláme. Nebo věci, na které můžeme mít pramalý vliv. Jenže ono to tak bylo v českých zemích asi odjakživa. Našli jsme historický materiál o tom, jak byl chudý lid trestán. **A v jeho závěru se dozvíte pravdu o tom, jak to vlastně bylo s namáčením nepoctivých pekařů do Vltavy. Bylo to jinak, přátelé.** A moc se toho od té doby nezměnilo.

ZPRÁVA JANA JENÍKA, RYTÍŘE Z BRATŘIC O TRESTECH LIDU PODDANÉHO VE STOL. XVIII. A TRESTECH ŘEMESLNÍKŮ NEPOCTIVÝCH

Z jeho rukopisných pamětí podává Dr. Č. Zíbrt

Jan Jeník, rytíř z Bratřic (+ 1845) vypisoval z původních listin a starých památek rozličné

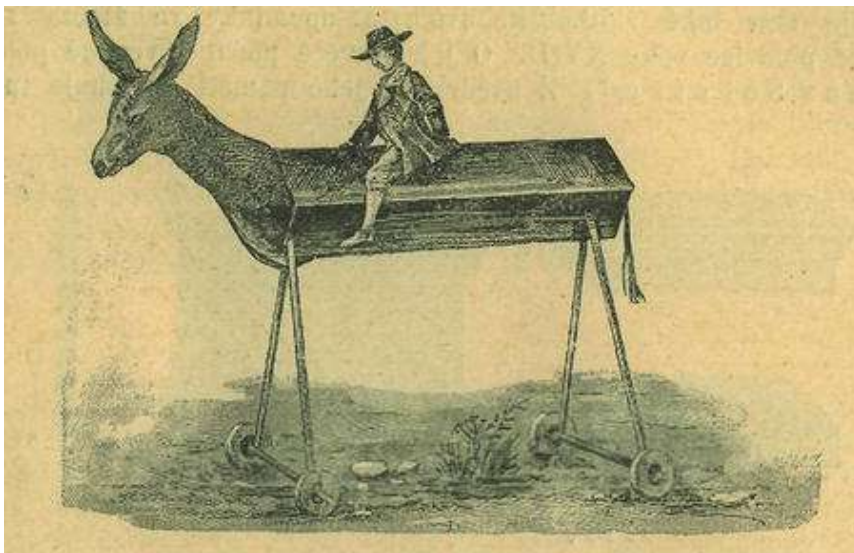
zajímavé zprávy do zvláštních svazků, přibíraje tam také zkušenosti svoje a upomínky ze života svého z druhé polovice věku XVIII. O jeho životě podal zevrubné poučení Primus Sobotka. *) Z uvedených jeho pamětí zasluhuje tu povšimnutí popis, jak trestán byl lid poddaný. Popis shoduje se s

líčením p. prof. O. Gr. Paroubka v Č. Lidu (III. str. 510). Vysvětluje tu Jeník, jak byl lid trestán kladou čili trdlicí a oslem dřevěným. (Na obrázku: Trdlice. Podle náčrtku Fr. Červenky z r. 1814 kreslil P. Körber.)

Píše doslovně takto:

„Po celém království v každé vesnici stály na návsí uprostřed té vesnice dvě i tři tak nazvané trdlice, kterých nohy hluboce do země zakopané neb zazděné byly. Taková dřevěná trdlice pozůstávala ze dvou dílův: Spodní její díl jsa pořád v zemi zazděný, hořejší polovička ale byla k vyzvednutí. Uprostřed té trdlice bylať jest jedna větší díra okrouhlá pro krk a něco doleji dvě menší, též okrouhlé díry pro ruce vyřezaný. A ta ubohá k tomu d'ábelskému trestu odsouzená ženská osoba, když se ten hořejší díl trdlice nahoru vyzvedl, musela svůj krk a své ruce do těch pro ně vyřezaných děr vložit, kdežto teď hořejší díl na její krk a ruce se přitisknul a ona teď dle libosti pana ouředníka veřejně na návsí, vedle cesty, kudy přesporní lidé chodili neb jezdili, v té trdlici na zámek zavřena, několik hodin musela vězeti.

„Na mužské pohlaví byly zas jiné nástroje tyranstva smýšlený. Při každém hospodářským kanceláři po celých cechách stál ve dvoře na vysokých nohách ze dřeva vytesaný, velmi neforemný osel, kteréhož hřbet v rovnosti nic tlusčí než jak stehno člověka, však byl tak tence nahoře seříznutý, jako by se ostrotě jakési sekery připodobňoval.

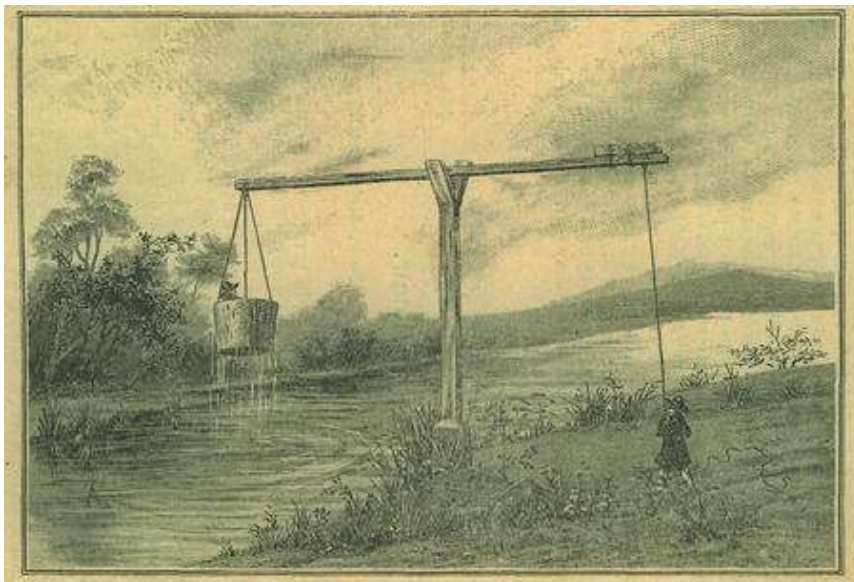

(Na obrázku: Dřevěný osel. Podle náčrtku Fr. Červenky z r. 1814 kreslil P. Körber)

Na těž ostrotě tedy musel ten k tomu trestu odsouzený sedlák, když na toho vysokého osla po řebříku vylezl, ten celý určitý čas seděti. A byl-li jest trest zhoršený, tak se mu ještě několik cihel neb kamenů s provazy přivázalo, aby ostrota hřbetu téhož osla tím lepší do jeho rozkroku doléhala."

Popis tento nechť doplní názorné obrázky, které podle náčrtků v Pamětní knize král. města Pardubic od mag. rady. Fr. Červenky z r. 1814 nakreslil Pavel Körber. **Ještě k obrázku prvnímu:** N. VI. díra pro ruce, N. VII. díry pro nohy, N. VIII. (?) petlice, kterou se zavřelo

na zámek. Obr. 2. znázorňuje tresty poddaných na oslu.

Na obrázku: Koš na pekaře a řezníky. Podle náčrtku Fr. Červenky z r. 1814 kreslil P. Körber.

Jak jinde poznamenává Jeník z Bratřic, byly tyto kruté tresty roku 1788 podle nařízení císařského ze dne 8. července zakázány. „Musely se jak v hlavním městě pražském, tak i venku po všecky šibenice, planířové,

dřevěné osli, trdlíce a šatlavy docela v nic uvést a spáliti." Zároveň vzpomíná tu Jeník dále, že i koš, ve kterém za starodávna řemeslníci nepoctiví byli máčeni ve vodě, byl zakázán: „**Taky se v tom čase ten velký koš z mostu pražského pryč vzíti musel, kterýžto koš hned začátku mostu proti mlejním na silných provazech visíval a na takové místi pekařské ustavičně byl přichystán, když se z nich některému chléb nepodařil neb bochník chleba něco na váze lehčí se prodával, takový k trestu odsouzený mistr pekařský musel do toho koše sednouti a tu se s jakousi přípravou jednalo tak, jako by se voda s vokovem ze studně nahoru vážila. Pustivše koš mnohokrát dolů do takové hloubky řeky Vltavy, až se v něm sedící pekař hodně zmočil a jen mu hlava z vody vykukala, napotom se táhl nahoru a za chvíli spouštěl se zase tím způsobem dolů.**

To však k pochopení bude, že s takovou šerednou hrou jenom chudí mistři se trestali, ti bohatí ale věděli, jak se chránit."

FOTO PRO DNEŠNÍ DEN

Nahoře Shangai, dole Dubai. Snímky pěkné. Ale, může mít člověk z takového bydlení radost?

PETROUŠKOVY PŘÍHODY (794)

Kdyby u nás nepracovali cizinci, měli bychom dost práce pro naše lidi, rozčiloval se tuhle u piva Jakub. A ty myslíš, že kdyby všichni cizinci odešli, že bychom neměli žádné nezaměstnané, oponovali jsme mu. A tak jsme debatovali zcela nesmyslně, protože jsme zemí otevřenou ke všem lidem, kteří sem s dobrými úmysly přicházejí. A rozhodně, byť teoreticky, by zřejmě na jejich místa nenastoupili hromadně všichni naši nezaměstnaní. Na tuto skutečnost si asi musíme umět zvykat. A jak to vypadá statisticky?

V Česku žije téměř půl milionu cizinců. Na území ČR žilo ke konci loňského roku celkem 434 153 cizinců. Nejvíce jich bylo z Ukrajiny (118 932), Slovenska (81 253). Dále z Vietnamu (58 205), na dalších místech převažovali Rusové a Poláci. Nejvíce cizinců je v hlavním městě Praze a jeho okolí, tedy Středočeském kraji. Ještě v roce 2009 poslali cizinci z Česka domů přes 24 miliard korun. V roce 2010 tyto takzvané remitence poklesly pod 23 miliard. A v roce 2011 zaslali „gastarbeiteři“ domů z Čech a Moravy už jen 19 miliard korun. I tak je to hodně. A což teprve naše populační politika. Přibývá nás, ale pouze díky cizincům. Každá desátá svatba v Česku je s cizincem. Češi a Češky se do manželství příliš nehrnou. Počet uzavíraných manželství klesl ze šedesáti tisíc ročně v devadesátých letech na současných asi 45 tisíc. Tento trend ale neplatí u sňatků, kde jeden ze svatebčanů je cizinec. Počet smíšených sňatků se od roku 1995 zdvojnásobil, z 2671 na téměř pět tisíc ročně.

Takže co s tím?

Nic. Pravdou je, že většina cizinců, kteří jsou u nás legálně, pracuje. Když vystoupíte z vlaku na Hlavním nádraží, buďte si zcela jistí, že většina lidí v místních službách (toalety, kiosky) má cizí přízvuk. Není to jen tam. Nedávno mi několikrát telefonovala nějaká paní z firmy, která poskytuje telefonní služby. A hovořila na úrovni, to se musí nechat. Její přízvuk rovněž naznačoval, že čeština není jejím mateřským jazykem. Ale proto

přece nebudeme dělat hon na cizince, proto je nebudeme považovat za zdroj naší nezaměstnanosti a podobně. Ve službách či v místních prodejnách mnozí cizinci a cizinky poskytují servis, který od nich častokrát vyžaduje více než deset či dvanáct hodin tvrdé práce. V Praze například trh se zeleninou a ovocem ovládli zcela cizinci. Jsou úspěšní, protože neustále vystavené zboží postříkují, vybírají z něj vadné kusy a nabízejí skutečně kvalitní zboží. Stěhují se i do pevných obchodů a jejich otevírací doba je více než dostatečná. Tak proč to řešit? Spíše bychom se měli zamyslet.

Dnes má svátek VLADAN/VALTR. Zítra, ve čtvrtek BŘETISLAV. V pátek BOHDANA, v sobotu PRAVOSLAV, v neděli EDITA, v pondělí RADOVAN, v úterý ALICE a ve středu CTIRAD. Nezapomeňte jim blahopřát.

